

"כל פעם חשבת'

עזה נגמר"

ניצב-משנה סוזי בן ברוך, סגל המכללה לביטחון לאומי

כיצד קורה, שנערה במצוקה מבקשת עזרה מחבר לכיתה, והנערים הצופים באידוע נותרים אדישים? ■ כיצד קורה, ש"בני טובים" משתפים פעולה, ודורשים ממנה פורקן מיני? ■ ומי מבין הנערים חשב שמדובר באונס, אך לא העז לומר זאת לחבריו? ■ ברחוב, בחצר ובחדר המדרגות ■ אונס קבוצתי בקרב בני-נוער וצעירים

י"ל

פני שמונה חודשים הכרתי את רון, מלך הכיתה. כל הבנות אהבו אותו והעריצו אותו. סיפרתי זאת לדוד, שבא אלי להתכונן לבחינה. לא ידעתי לאן זה יתגלגל, שכן אני תמיד הייתי ביישנית ושקטה... לא בולטת במיוחד... היום אני מבינה, שדוד גילה זאת לרון, המקובל של השכבה. ערב אחד קיבלתי שיחת טלפון. רון ודוד ביקשו שאפגש איתם. סתם כך לשיחה נחמדה. התרגשתי מאוד... התלבשתי יפה, והלכתי להיפגש עמם בגן הציבורי השכונתי... להפתעתי, הם הגיעו ברכב של דן, החבר מהשכבה שמעלינו, והציעו לי להצטרף אליהם. הגענו לחניה בחוף הים. היה חשוך. כולם יצאו, והותירו את רון איתי ברכב. רון, שהיה חלום בעיני, התנפל עלי, ובאגרסיביות ניסה להפשיטני... התנגדתי והתחננתי שיניח לי. צעקתי וביקשתי לקרוא לדוד, שהיה מקורב אלי, כך לפחות חשבתי. דוד נכנס לרכב והסביר לי, שאם לא אעשה טוב לכולם, למחרת תדע כל השכבה, שהם שכבו איתי, יכנו אותי "זונה" ומי לא יאמין להם? הוא אילץ אותי להביא אותו לסיפוק מיני... עם כולם עשיתי מין אוראלי. כל זה תחת איומים... וזה נמשך ונמשך כבר שמונה חודשים... לא סיפרתי לאף אחד, אפילו לא להוריי, כי לא ידעתי איך לספר... כל פעם חשבתי שזה נגמר, אך זה חזר על עצמו, ועוד ועוד ילדים הצטרפו למעגל הזה... חשבתי לשים קץ לחיי... וזה מה שניסיתי לעשות."

(מעדותה של קורבן אונס קבוצתי).

כיצד קורה, שנערה במצוקה מבקשת עזרה מחבר לכיתה, והנערים שצופים באירוע נותרים אדישים? כיצד קורה, ש"בני טובים", תלמידי בית-ספר, משתפים פעולה, ודורשים ממנה פורקן מיני? האם עבור כולם זו הייתה חוויה מענגת? הכיצד במשך זמן ארוך כל כך אף אחד מהם לא חשב לסייע או לחדול? מי מבין הנערים חשב שמדובר באונס, אך לא העז לומר זאת לחבריו? וחמור מכך, מדוע

"כל פעם
חשבת'
עזזה נגמר"

זכו החשודים להפגנות תמיכה מנערים רבים ובעיקר מהוריהם, שהצביעו על הקורבן כ"מי שפיתתה את בניהם, והביאה אותם למצב זה?"

"תרבות" האונס

על-פי מחקרים, נערים, המקיימים יחסי מין עם בנות גילם, רואים בכך הוכחה לבגרות, לגבריות ולסטטוס חברתי. נערים אלו, המצויים בשלב של בניית זהות גברית מסורתית, יתקשו לחוות חוויה אינטימית, לראות ביחסי מין מרכיב ביחסים בין-אישיים, ויתעסקו בהגדרת עצמם כגברים בעזרת מיניותם המתפרצת, ובהאדרת ביצועיהם בפני חבריהם.

"תרבות האונס" מבוססת על ההנחה, שגברים הם אגרסיביים מינית, והנשים מסכימות בשתיקה. קיימת גם הנחה, שלאור ה"עובדה", שהדחף המיני של גברים בלתי ניתן לשליטה, התנהגות, המגרה את הגבר, מייצרת בהכרח התנהגות פרובוקטיבית. לאור זאת, גברים רבים ואף נשים מצדיקים אונס בחוסר יכולתם של גברים לשלוט בדחפיהם, ובזכותם לצרוך שירותי מין. זוהי מעין לגיטימציה לגברים ולנערים לא מעטים לנהוג באלימות מינית כלפי נערות, ולהאשימן שגרמו להתנהגות זו. הסברים אלה מקבלים חיזוק באמצעות מחקרים, שנערכו בקרב סטודנטים במכללות ברחבי ארה"ב, ומשקפים את דיוקנו של הגבר האגרסיבי, השולט באישה, ואת הסטנדרט הכפול של ההתנהגות המינית.

על-פי נתוני מחקרים אלו, אחת מכל ארבע נשים במכללה חוותה אונס או ניסיון לאונס, במרבית המקרים במהלך בילוי מתוכנן או

נערים, המקיימים יחסי מין עם בנות גילם, רואים בכך הוכחה לבגרות, לגבריות ולסטטוס חברתי

בעת שהותן עם מכר. אחד מכל שניים- עשר גברים במכללה הודה, שכפה יחסי מין מלאים על אישה בניגוד לרצונה.

במחקר נוסף רואיינו סטודנטים משתי מכללות שונות, שהשתפו באונס קבוצתי. אחד הסטודנטים הזמין סטודנטית ש"איננה מקובלת" לחדר. היא הושקתה במשקאות ובסמים, ואז נאנסה על-ידי הסטודנטים שנכחו בחדר. הסטודנטית התקשתה להגן על עצמה, ולא הבינה מה קורה לה. לטענת הסטודנטים, עצם הצטרפותה של הסטודנטית, הקורבן, לחדר, משקפת את הסכמתה שבשתיקה לקיום יחסי מין. למרבה הפלא, הם לא חשבו שעשו מעשה שפגע בסטודנטית. מסקנתם הייתה, שגבר אשר נכח בחדר,

כמו חוג ריקמה

החוקרים מציעים שתי סיבות לצורך של הגברים להוכיח את גבריותם. האחת - חברתית, שעל-פיה מלמדים גברים להאמין, שהם צריכים להוכיח את גבריותם. הסיבה השנייה מתבססת על הטענה, שטבעם הבסיסי של הגברים לא נותן להם אף פעם להרגיש, שגבריותם מבוססת לחלוטין. נערים צריכים להוכיח את גבריותם, כיוון שלא קיימת זהות גברית בנפשם, אלא בתבנית החברתית, שהם חייבים להסתגל אליה ולציית לה. רוב הנערים לא יכולים לחוש ביטחון לגבי זהות זאת. להיות "גבר" אינו דבר הנרכש לכל החיים. זה "משהו" שקהיליית הגברים מעניקה או שוללת. על כן ניתן להסיק, שבניית הגבריות הנה עניין חברתי, "בדיוק כמו חוג ריקמה".

אלסטריציה

עמדה מסורתית

מסקנה דומה עולה ממצאיו של מחקר נוסף בנושא, ולפיה, אונס קבוצתי מהווה סוג של ביטוי לחברות גברית בחברות, הדוגלות בזילות מעמד האישה ובתפיסתה כאובייקט מיני. זאת, לעומת הערכה של דומיננטיות גברית, של מיליטריזם ושל האדרה של גבריות כוחנית. במצב זה, האינטרקציה בין האנסים מקבלת משמעות של תחרות - "מי פוגע יותר בקורבן, מי מעליב אותה יותר או מתעלל בה יותר". אם הנער המוביל "משכנע" את כל חבריו, גם את זה המהסס או את זה המוסרי ביותר, אזי כוח ההשפעה של הפרט קטן יותר. במקרים אלה, ניתן להבחין בנער, שיעדיף לשמור על אנונימיות, לא יביע את דעתו ולא יצטרף ל"חפלה". ניתן גם

התפיסה, שדומיננטיות ואקטיביות מהוות חלק מתכונותיו של הגבר, מעודדת בנים ללחוץ על בנות לקיים עמם יחסי מין, גם כשאין מעוניינות בכך

ולא היה נוטל חלק באונס, לא היה נחשב בעיני חבריו ל"גבר" אלא ל"הומו". לטענתם, האונס משמש כטקס לאישור הגבריות, ואין בינו לבין מיניות כל קשר.

סרבנותן של נערות מהווה "נוק אאוט" לגבריותם של נערים. חלקם ממאנים לקבל את הסירוב, ולהיותר עם חויית הפגיעה. אלימותם במצבים אלה משמרת את תחושת העליונות, כדי לחוות את הגבריות מחדש

להבחין בנער אחר, שיעדיף לאמץ את "מחלת השתיקה", על מנת לא להתעמת עם חבריו, ובנער, שיזהה את מקור הכוח המוביל בקבוצה, יצטרף אליו ויביע את החשיבות של "רעות" ו"אחדות הדעות". מסתבר, שמסרים, המוטמעים סביב מיניותם של גברים, מהווים מרכיב מרכזי במעבר שלהם מעיסוק במין ובפורנוגרפיה לאלימות מינית. העמדה המוסרית-המסורתית של הגברים מניחה, שקיומם של יחסי מין תכופים עם בנות-זוג רבות וללא אינטימיות, מאשרים את גבריותם. הם גם מקבלים חיזוק לכך בסביבתם הקרובה, המצמידה להם כינויים כ"פטיש" או "בעל כלי". לעומתם, נשים שפעילות מינית או מודות, שהן נהנות ממין, מתויגות כ"נותנות".

מחזקים את התפיסה

לאמצעי התקשורת תפקיד לא מבוטל בהגדרת אידיאל הגבריות. הם מחזקים את התפיסה, שלחיות "גיבור", "חזק" ו"מנצח" מדגיש את היותו של האדם חיובי ומצליח. גם למוסדות חברתיים כמו משטרה, צבא, מועדוני ספורט ופנימיות לבנים השפעה רבה על הבניית הזהות הגברית. כמעט כל החיילים בעולם הם גברים. כך גם רוב השוטרים, רוב הסוהרים וכמעט כל הגנרלים והפוליטיקאים. רוב הרוצחים הם גברים. כמעט כל השודדים, הכייסים והגנבים הם גברים. כך גם רובם של המכים בבית ושל המעורבים בקטטות רחוב ובמהומות.

"נוק אאוט"

מרכיב נוסף באידיאל הגברי הסטריאוטיפי, התורם לאלימות מינית, טמון בתפיסה, שדומיננטיות ואקטיביות מהווים חלק מתכונותיו של הגבר, האמור ליזום יחסי מין. תפיסה זו מעודדת בנים ללחוץ על בנות לקיים עמם יחסי מין, גם כשאין מעוניינות בכך. בנים מסבירים זאת כהתנהגות אסרטיבית מקובלת של גברים. סרבנותן של נערות ושל נשים מהווה "נוק אאוט" לגבריותם של נערים ושל מבוגרים לא מעטים, וחלקם ממאנים לקבל את הסירוב, ולהיותר עם חויית הפגיעה. האלימות במצבים אלה משמרת את תחושת העליונות ואת הצורך באמירת "המילה האחרונה", כדי לחוות את הגבריות מחדש. אלימות זו תמשיך להיות כלי מרכזי בתהליכי הגיבוש ו"הסימון העצמי" של נערים לגבי גבריותם ה"תקנית", כל עוד "הגבריות המסורתית" מהווה מודל לגיבוש הזהות המגדרית. על מערכות החברה השונות לעזור לנערים להבנות את זהותם בעזרת פרקטיקות, שאין בהן ביטויי תוקפנות, אלא מידה רבה של יחס לאחר, של רגישות ושל אמפתיה. כיום, נערים המבטאים תכונות אלו, זוכים לקריאות בוז ואף הופכים לקורבנות. ■

הערה: רשימת המקורות, שעליה מבוססת הכתבה, מצויה במערכת.

אלכסנדר ציז